

چرا زیرمیزی ریشه کن نشد؟!

کمبود پزشک و صف‌های طولانی پشت مطب علت اصلی زیرمیزی

یادداشت
علی احمدی

به جمعیت بودیم. با این شرایط تقاضا برای مراجعه به برخی پزشکان بیش از ظرفیت پاسخگویی وی خواهد بود، این شرایط عامل انگیزشی پزشک جهت گرفتن مبالغ خارج از تعرفه هست تا با این کار درآمد خود را نسبت به پزشکان دیگر افزایش دهد. در حقیقت دینفعان نظام سلامت از طریق اعمال نفوذ، با محدود ساختن ظرفیت تربیت پزشک به بهانه‌هایی چون حفظ کیفیت، بازار سلامت را به سمت انحصار و افزایش دستمزدها سوق می‌دهند. ادغام آموزش و درمان و انتقال آموزش پزشکی از وزارت علوم به وزارت بهداشت در سال‌های پس از انقلاب اسلامی بستر ساز این انحصار بوده است. در حالی که در نظام‌های سلامت مترقی دنیا همچون آلمان و انگلستان منع حضور دینفعان در تعیین ظرفیت آموزش به سنتی متعارف تبدیل شده است و اساساً در این کشورها تولید آموزش پزشکی بر عهده وزارت بهداشت نیست.

آگاهی مردم نسبت به خدمات دریافتی

از سوی دیگر اضطرار و ناآگاهی بیمار باعث می‌شود تا وی برای دریافت خدماتی که تصور می‌کند سلامتی وی و عزیزانش را به ارمان می‌آورد و یا به لحاظ ذهنی تصور می‌کند تنها پزشک موردنظر قادر به انجام باکیفیت آن خدمت است، قیمت بالاتر و ولو به ازای فقیر شدن را بپردازد؛ بنابراین افزایش قیمت خدمات پزشکی تأثیر خاصی بر خارج شدن بیمار از صف و کاهش تقاضا نخواهد داشت.

راهکارهای کوتاه مدت

با توجه به دلایل گفته شده و بدون در نظر گرفتن راهکارهای عرضه نیروی انسانی، اصلاح صرف قیمت، چندان کارساز نیست و پس از مدتی، عوارض سابق مجدداً بروز کند؛ اما با توجه به زمان‌بر بودن افزایش تعداد پزشکان، می‌توان با تصحیح و تقویت سازوکارهای نظارتی و افزایش آگاهی بیماران و اخلاق پزشکی در کوتاه‌مدت از ترویج پدیده زیرمیزی کاست.

پدیده شوم زیرمیزی سال‌هاست که مردم و علی‌الخصوص بیماران را رنج می‌دهد و مسئولان حوزه سلامت نیز با تأیید این مشکلات، راه‌حل برون‌رفت از آن را عادلانه کردن تعرفه‌ها و تقویت نظارت‌ها عنوان می‌کنند. بر همین اساس و در گام سوم طرح تحول سلامت و باهدف از بین رفتن پدیده زیرمیزی و حراست از بیماران شاهد افزایش میانگین ۱۵۰ درصدی در تعرفه‌های پزشکی بودیم. تعرفه‌هایی که در ابتدای همان سال با افزایش ۴۴ درصدی مواجه بودند. اصلاح کتاب ارزش‌گذاری نسبی خدمات درمانی و در نتیجه افزایش تعرفه‌ها، موجب شد تا هاشمی وعده حذف کامل زیرمیزی را از آبان سال ۹۳ به مردم بدهد.

اما بعد از گذشت بیش از یک سال از این اقدامات شاهد عدم اثرگذاری مطلوب آن‌ها هستیم. به گونه‌ای که وزیر بهداشت در مصاحبه‌ای به عدم از بین رفتن زیرمیزی اعتراف و تشدید نظارت‌ها در این زمینه را خواستار شد. در اینجا سؤالی که به ذهن می‌آید این است که آیا اساساً افزایش تعرفه می‌تواند پدیده زیرمیزی را ریشه کن کند؟

به‌طور کلی عوامل به وجود آورنده پدیده زیرمیزی عبارت‌اند از:

❖ عدم نظارت کافی و کارآمد بر عملکرد پزشکان

❖ عدم بازدارندگی مجازات

❖ آشنا نبودن بیماران با حقوق خود

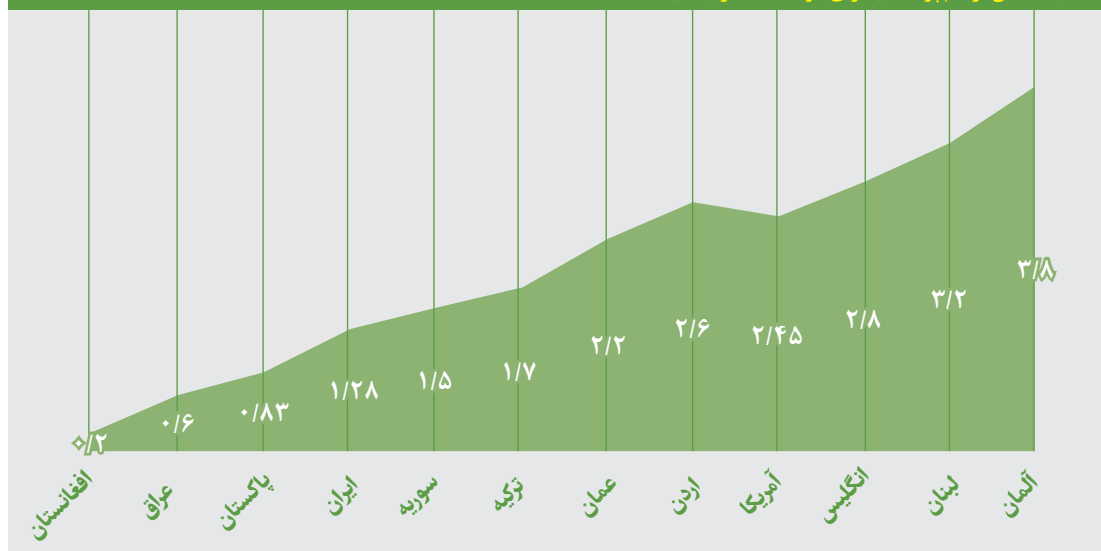
❖ واقعی نبودن تعرفه‌های پزشکی و تفاوت کیفیت خدمات

❖ صف طولانی پشت سر برخی پزشکان

چه کسی از کمبود پزشک سود می‌برد؟

از بین موارد ذکر شده، مهم‌ترین عامل پدیده زیرمیزی ایجاد صف طولانی در برابر گرفتن خدمات برخی پزشکان است. در سال‌های اخیر و به دلیل سیاست‌های محدودسازی تربیت پزشکان، شاهد افت تعداد پزشکان نسبت

◆ شاخص تراکم پزشک به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت

بدون در نظر گرفتن

راهکارهای عرضه

نیروی انسانی،

اصلاح صرف

قیمت، چندان

کارساز نیست و پس

از مدتی، عوارض

سابق مجدداً بروز

می‌کند؛ اما در کوتاه

مدت می‌توان با

تصحیح و تقویت

سازوکارهای

نظارتی و افزایش

آگاهی بیماران و

اخلاق پزشکی

از ترویج پدیده

زیرمیزی کاست